

Czerniak złośliwy skóry, zaawansowanie, rokowanie pięcioletnie. Dolny Śląsk, Europa, świat

Przygotował Komitet ds. Epidemiologii:

**Beata Hawro,
Maria Wolny-Łątka,
Jerzy Błaszczuk,
Piotr Hudziec,
Bartłomiej Szynglarewicz**

Dolnośląskie Centrum Onkologii we Wrocławiu, październik 2010

- **Poprzedni raport, dotyczący przeżyć 5-letnich**

http://www.dco.com.pl/files/epidemiologia/Raport_5_przezycia.pdf

wykazał, że czerniak skóry jest nowotworem złośliwym, dla którego na Dolnym Śląsku rokowanie najbardziej odbiegało w latach 2000-2004 od europejskiego – wskaźnik 5-letnich przeżyć względnych wynosił 58,7% wobec średniej europejskiej 86,3%.

- **Także porównanie wskaźnika dolnośląskiego z danymi dla Polski wskazuje na gorsze o 2% rokowanie (podczas, gdy dla pozostałych nowotworów dolnośląskie wskaźniki są lepsze).**
- **Poniższa analiza jest próbą wyjaśnienia tej niekorzystnej sytuacji dolnośląskich chorych oraz wskazania możliwości jej poprawienia.**

1. Epidemiologia

Polska należy do krajów europejskich o niskim ryzyku zachorowania na czerniaka złośliwego skóry.

Na przełomie XX i XXI wieku standaryzowany współczynnik wynosił w Polsce dla mężczyzn 4,6/100 tys. oraz 4,7 dla kobiet i był niższy od średniego dla Europy (7,7 i 8,6/100 tys.).

Po dziesięciu latach, w roku 2007 spadł nieznacznie, do 4,2 i 3,7/100 tys.

Najniższe w Europie 1995-99

Liczby zachorowań, współczynnik standaryzowany na 100 tys. (ASR)
(Wg. Cancer Incidence in Five Continents vol.IX)

Population	Males	ASR	Females	ASR
Bulgaria	822	2,7	790	2,4
Belarus	782	2,7	1422	3,5
Portugal	626	3,1	962	4,2
Latvia	238	3,2	464	4,2
Lithuania	385	3,7	728	5,2
Russia, St Petersburg	523	3,8	1055	4,8
Serbia	642	4,0	663	3,7
Poland	547	4,6	697	4,7
Spain	1579	4,9	2049	7,8
Belgium	1247	5,0	1914	7,8

Średnie dla Europy 1995-99

Liczby zachorowań, współczynnik standaryzowany na 100 tys. kobiet
(Wg. Cancer Incidence in Five Continents vol.IX)

Population	Males	ASR(W)	Females	ASR(W)
Estonia	222	5,3	400	6,6
Malta	72	5,5	70	5,1
Slovakia	1006	6,4	1191	6,3
Croatia	1044	6,9	1034	5,8
Ireland	860	7,4	1397	11,0
Italy	4774	7,4	5201	7,8
UK	14894	7,7	19163	9,5
France	2209	7,7	2831	9,1
EUROPE	62643	7,7	76062	8,6
Germany	5428	8,7	5910	8,8

Nawyższe w Europie 1995-99

Liczby zachorowań, współczynnik standaryzowany na 100 tys. kobiet
wg. Cancer Incidence in Five Continents vol. IX

Population	Males	ASR(W)	Females	ASR(W)
Finland	1664	8,8	1626	7,5
Slovenia	595	9,0	686	8,7
Iceland	78	9,3	153	19,0
The Netherlands	6009	9,4	7980	12,8
Czech Republic	3457	9,9	3586	8,8
Austria	2820	10,3	3013	10,7
Denmark	2303	11,9	2811	14,1
Sweden	4232	11,9	4267	12,1
Norway	2305	14,2	2472	14,6
Switzerland	1329	14,6	1527	15,8

Zróżnicowanie współczynników zapadalności na czerniaka złośliwego skóry w Polsce w roku 2007

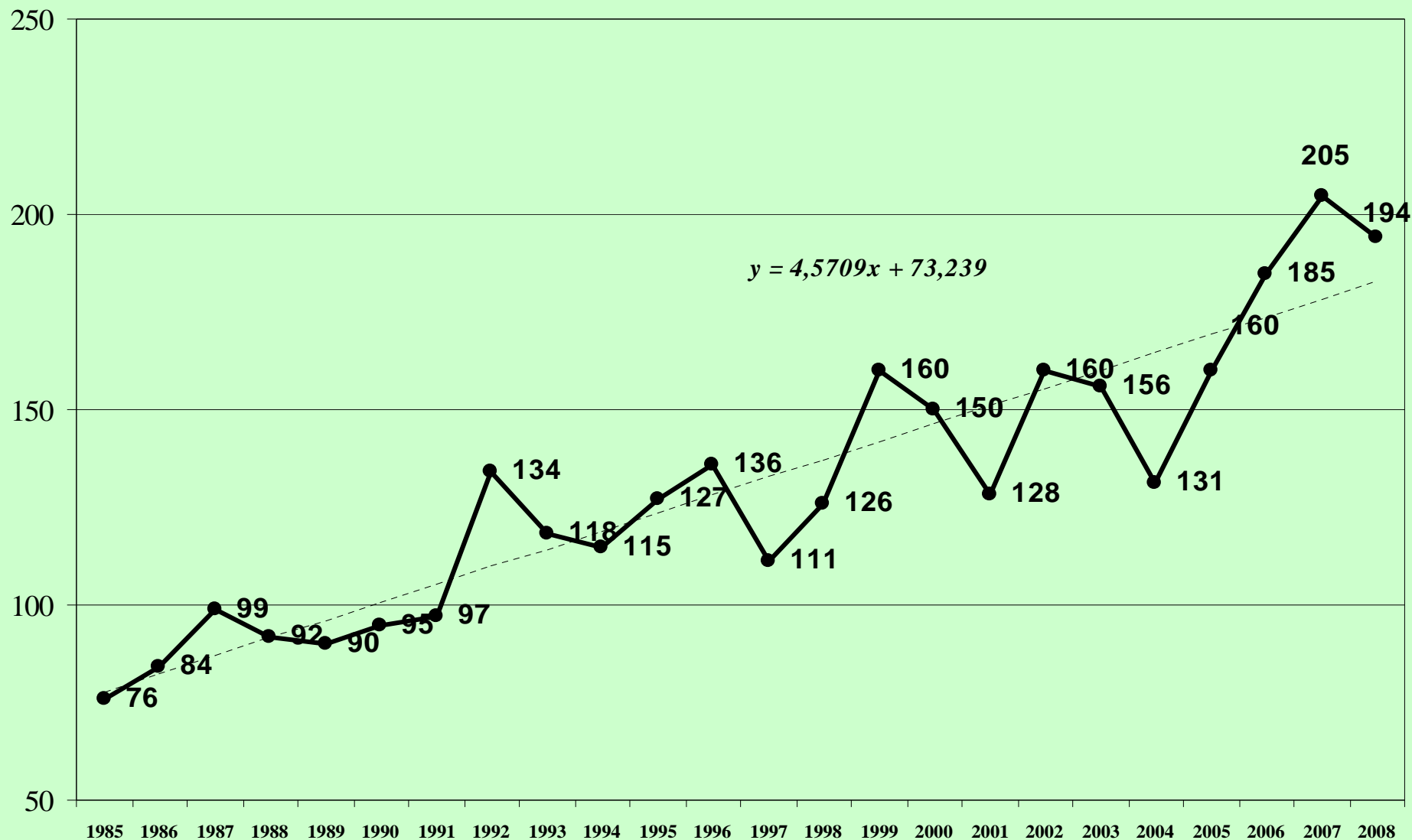
Województwo	Mężczyźni		Kobiety	
	zachorowania	zgony	zachorowania	zgony
DOLNOŚLĄSKIE	4,5	2,5	4,8	1,6
KUJAWSKO-POMORSKIE	3,2	2,0	2,5	1,6
LUBELSKIE	4,8	2,1	2,9	1,4
LUBUSKIE	1,7	2,0	2,2	1,5
ŁÓDZKIE	4,3	1,4	3,4	1,2
MAŁOPOLSKIE	3,9	2,5	3,9	1,7
MAZOWIECKIE	4,9	2,3	4,2	1,5
OPOLSKIE	5,4	2,3	3,9	1,7
PODKARPACKIE	4,0	2,8	3,0	1,1
PODLASKIE	2,9	2,0	2,2	1,0
POMORSKIE	3,6	1,6	4,9	1,4
ŚLĄSKIE	3,9	1,9	3,4	1,5
ŚWIĘTOKRZYSKIE	3,3	1,4	4,3	1,4
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	2,8	1,9	2,8	1,4
WIELKOPOLSKIE	5,0	1,9	4,3	1,6
ZACHODNIOPOMORSKIE	5,3	2,0	4,6	1,7
Polska	4,2	2,1	3,7	1,5

W woj. dolnośląskim w latach 80-tych XX wieku stwierdzaliśmy rocznie około 100 nowych zachorowań na czerniaka.

W latach 90-tych średnia liczba nowych zachorowań sięgała 150, obecnie stwierdzamy około 200 zachorowań rocznie.

Wieloletni trend wzrostu wynosi 6% (5 zachorowań więcej każdego roku).

Zachorowania na czerniaka złośliwego skóry w latach 1985-2008, woj. dolnośląskie

2. Zaawansowanie

- Amerykanie w badaniu SEER podawali dla lat 1999-2004 zbiorcze dane z amerykańskich rejestrów nowotworowych: brak informacji o zaawansowaniu dla 4% kart zgłoszenia, stadia miejscowe czerniaka stanowiły 84%.
- Na Dolnym Śląsku odsetek brakujących informacji o zaawansowaniu wyniósł w tym samym okresie aż 37%, a czerniaków z stadium miejscowym tylko 31%.
- Analizując wyłącznie karty zgłoszenia nowotworu z oznaczonym stadium, tylko co drugi (49%) czerniak był określony jako stadium miejscowe.
- Różnice w zaawansowaniu były więc podstawową przyczyną znacznie gorszego rokowania (względnych przeżyć 5-letnich) dolnośląskich chorych na czerniaka złośliwego skóry.

Zaawansowanie na kartach zgłoszenia w USA (wg SEER) i w Dolnośląskim Rejestrze Nowotworów

Stage at Diagnosis	Stage distribution (%)	
	USA 1999-2004	Lower Silesia 2000-2004
Localized (confined to primary site)	84	31
Regional (spread to regional lymphnodes)	8	11
Distant (cancer has metastasized)	4	21
Unknown (unstaged)	4	37

4. Przeżycia 5-letnie

**Wszędzie mówimy tu o
względnych przeżyciach 5-letnich
(relative 5-year survival)**

**(przy uwzględnieniu wieku chorych oraz
tablic dalszego trwania życia)**

Dane EUROCCARE-4 pokazują, że wskaźniki przeżyć 5-letnich polskich chorych na czerniaka złośliwego z lat 1995-1999 były najniższe w Europie (62,3%, wobec średniej europejskiej 82,5%).

W województwie dolnośląskim były one w tym okresie jeszcze niższe – 59,1%.

Mężczyźni rokowali w Europie o 10% gorzej niż kobiety, w Polsce o 16,5%.

Przeżycia w Europie chorych z lat 1995-1999

Country	Males	Females	Males-Females	M+F
UK Northern Ireland	87,8	95,6	-7,9	91,7
Sweden	87,4	93,2	-5,8	90,3
Switzerland	85,9	92,2	-6,3	89,1
UK Scotland	83,7	92,4	-8,7	88,1
Netherlands	83,0	92,9	-9,9	88,0
Germany	83,0	87,5	-4,6	85,3
France	82,8	87,6	-4,8	85,2
Norway	81,9	92,4	-10,5	87,2
Finland	81,8	86,7	-4,8	84,3
Malta	80,7	87,1	-6,5	83,9
Denmark	80,4	90,1	-9,7	85,3
Italy	80,4	87,8	-7,4	84,1
Iceland	79,6	95,2	-15,6	87,4

Przeżycia w Europie chorych z lat 1995-1999

Country	Males	Females	Males-Females	M+F
UK England	78,6	89,3	-10,7	84,0
Austria	78,6	86,2	-7,7	82,4
Spain	77,8	88,2	-10,5	83,0
EUROPE	77,7	87,2	-9,5	82,5
Slovenia	77,7	81,4	-3,7	79,6
Ireland	75,2	90,9	-15,7	83,1
Belgium	69,7	83,6	-13,9	76,7
Portugal	67,7	85,9	-18,3	76,8
UK Wales	66,4	79,7	-13,2	73,1
Czech Republic	64,6	84,7	-20,1	74,7
Slovakia	61,2	72,6	-11,4	66,9
Poland	54,0	70,5	-16,5	62,3
Lower Silesia	51,6	66,5	-14,9	59,1

Odsetek przeżyć względnych na Dolnym Śląsku z lat 1985-2004

	1985-89	1990-94	1995-99	2000-2004
Mężczyźni	43,4	40,8	51,6	55,2
Kobiety	59,4	62,1	66,5	62,2

Wskaźniki dla Polski dla lat 2000-2002 wynosiły 54,4% dla mężczyzn i 65,7% dla kobiet.

(Wojciechowska U., Didkowska J. Zatoński W.: Wskaźniki przeżyć chorych na nowotwory złośliwe w Polsce zdiagnozowanych w latach 2000-2002. Warszawa, 2009.)

5. Przeżycia w zaawansowaniach

W każdym z zaawansowań wskaźniki przeżyć względnych były na Dolnym Śląsku niższe od podawanych w SEER dla USA – różnica wynosiła od 18% w stadium miejscowym do 8% w regionalnym i uogólnionym.

Nowotwory, dla których nie było o informacji o zaawansowaniu wykazywały zbliżone wskaźniki przeżyć: 74 i 76%.

Różnice powyższe oraz dodatkowo niekorzystna struktura zaawansowania czerniaka powodowała aż o 32,5% gorsze przeżycia na Dolnym Śląsku:

91,2% w USA oraz 58,7% w woj. Dolnośląskim.

Przeżycia 5-letnie w USA (SEER) i woj.dolnośląskim w zaawansowaniach

Stage at Diagnosis	5-year Relative Survival (%) SEER	5-year Relative Survival (%) Dolny Śląsk
localized	98.0	79.3
regional	62.1	55.6
distant	15.9	8.3
unknown	76.0	74.0
all Stages	91,2	58,7

**6. Czerniak złośliwy skóry
operowany w Dolnośląskim
Centrum Onkologii**

W latach 2003-2009 w Dolnośląskim Rejestrze Nowotworów stwierdziliśmy 1.188 czerniaków złośliwych skóry.

384 (co trzeci) był operowany wyłącznie poza Dolnośląskim Centrum Onkologii.

W DCO operowano 804 (średnio 115 rocznie).

61% spośród nich były to operacje pierwotne, 39% - reoperacje.

Chorzy, którzy trafiali bezpośrednio do Oddziałów Chirurgii DCO byli wyżej zaawansowani:

Operacje pierwotne:

Miejscowe	45%
Regionalne	17%
Uogólnione	38%

Reoperacje:

Miejscowe	47%
Regionalne	23%
Uogólnione	30%

Wskaźnik przeżyć 5-letnich dla operowanych w DCO w latach 2003-2004 był znacznie wyższy od dolnośląskiego (58,7%) i wyniósł 70,6% przeżyć 5-letnich.

Był on nawet nieco wyższy od oczekiwanego, uwzględniającego strukturę zaawansowań i przeżycia w zaawansowaniach według standardów amerykańskich:

$$31\% * 0,98 + 11\% * 0,62 + 21\% * 0,16 + 37\% * 0,76 = 68,7\% \text{ przeżyć}$$

6. Czerniak złośliwy skóry 2008-2009

W latach 2008-2009 zarejestrowaliśmy 348 czerniaków:

Miejscowe	187	54%
regionalne	75	22%
Uogólnione	51	14%
Brak informacji	35	10%

**Oczekiwany wskaźnik przeżyć 5-letnich
uwzględniający strukturę zaawansowań i
przeżycia w zaawansowaniach według
standardów amerykańskich:**

$$54\% * 0,98 + 22\% * 0,62 + 14\% * 0,16 + 10\% * 0,76 = \mathbf{76,4\%}$$

Wnioski

- 1. Obecnie na Dolnym Śląsku stwierdzamy rocznie około 200 nowych zachorowań na czerniaka złośliwego skóry.**
- 2. 54% z nich w latach 2008-2009 było w stadium zaawansowania miejscowym, 22% w regionalnym i 14% w uogólnionym, podczas, gdy w USA podawane są proporcje 84% : 8% : 4%. Dla 10% chorych nie znamy stopnia zaawansowania (w USA 4%).**
- 3. Przeżycia 5-letnie na Dolnym Śląsku w ostatnim badaniu EURO CARE-4 dotyczącym lat 1995-1999 były najniższe w Europie i wynosiły 59,1%, wobec średniej europejskiej 82,5%.**

Wnioski

- 4. Niekorzystne różnice w przeżyciach dla Dolnego Śląska i USA w zaawansowaniach wynosiła od 18% w stadium miejscowym do 8% w regionalnym i uogólnionym.**
- 5. Wskaźnik przeżyć 5-letnich dla operowanych w DCO w latach 2003-2004 był znacznie wyższy od dolnośląskiego (58,7%) i wyniósł 70,6% przeżyć 5-letnich.**
- 6. 68% chorych na czerniaka z lat 2003-2009 było operowanych w DCO, 39% z nich były to reoperacje.**

Piśmiennictwo:

- Curado. M. P., Edwards, B., Shin. H.R., Storm. H., Ferlay. J., Heanue. M. and Boyle. P., eds (2007): Cancer Incidence in Five Continents, Vol. IX, Lyon, IARC.
- www.onkologia.org.pl
- Błaszczuk J., Pudełko M., Bębenek M.: Przeżycia 5-letnie chorych na nowotwory złośliwe w woj. Dolnośląskim z lat 1985-2001. Dolnośląskie Centrum Onkologii, 2007
- Wojciechowska U., Didkowska J. Zatoński W.: Wskaźniki przeżyć chorych na nowotwory złośliwe w Polsce zdiagnozowanych w latach 2000-2002. Warszawa, 2009
- <http://www.eurocare.it>
- <http://seer.cancer.gov/>
- <http://www.cancer.org>